Ministerstvo
průmyslu a obchodu

Aktivity na západním Balkáně a institucionální podpora

Sandra Bárová
Oddělení východní Evropy, západního Balkánu
a Střední Asie

Dnešní témata

01 Postoj České republiky a integrační proces EU

02 Proexportní podpora Ministerstva průmyslu a obchodu

03 Evropské finanční nástroje

04 Business klub Balkán

05 EXPO 2027

Západní Balkán z pohledu České republiky

Česká republika vnímání země západního Balkánu jako klíčové geostrategické partnery se silnou historickou vazbou. Podporujeme jejich vstup do EU a NATO.

- Česká republika se na západním Balkáně tradičně těší velmi dobré pověsti jak u elit, tak i širší veřejnosti. Naše zkušenosti při přístupových jednáních a následného vstupu do EU a NATO vzbuzují u západobalkánských zemí zájem.
- Česká republika dlouhodobě podporuje integrační proces západního Balkánu jak do NATO, tak i do EU, založený na principu nutnosti splnit všechny podmínky.
- Česká republika nabízí asistenci při reformách a předávání zkušeností s členstvím v EU a přístupovým procesem. Naše konkrétní pomoc však naráží na omezené personální a rozpočtové možnosti české státní správy i na komplikovanou situaci na straně recipientů.

Západní Balkán z pohledu České republiky

Pro Českou republiku je důvodem angažovanosti v regionu kombinace příležitostí, jak politických, tak obchodních a bezpečnostních.

- Naše pozice byly zesíleny během českého předsednictví v Radě EU v roce 2022, kdy se např. zahájily přístupové rozhovory a Albánií a S Makedonií nebo se přijaly závěry Rady EU k rozšíření či prosazení vízové liberalizace pro Kosovo.
- Dnes připadá 66 % celkového obchodu a 59 % příchozích investic na členské státy EU. Čína se na jejich obchodu podílí 7 % a Rusko 3 %.
- České firmy trhy balkánských zemí dlouhodobě vnímají jako důležité odbytiště pro své výrobky a zdroj zajímavých investičních příležitostí. V poslední době pak roste jejich význam v oblasti subdodávek, zejména s ohledem na nižší cenu práce a poměrně vysokou kvalifikaci zaměstnanců.

Západní Balkán a přístupová jednání do EU

Proces rozšiřování EU získal zcela novou dynamiku po útoku Ruska na Ukrajinu v roce 2022. Plnění jednotlivých kapitol se začíná posouvat kupředu.

- **Černá Hora** patří mezi nepokročilejší země v procesu přistoupení. Její vstup se očekává v roce 2028.
- **Albánie** již uzavřela 4 kapitoly z celkem 6 otevřených celků a je tak druhou nejrychleji se posouvající zemí.
- **Srbsko** má zatím uzavřeny 2 kapitoly. Volby mohou situaci změnit.
- **Severní Makedonie** sice formálně zahájila přístupové rozhovory, nicméně od roku 2022 čeká na otevření prvního celku z důvodu neschválení příslušných ústavních změn.
- **Bosna a Hercegovina** získala kandidátský status v prosinci 2022. Od té doby se země v zásadě nikam neposunula.
- **Kosovo** sice podalo žádost v prosinci 2022, nicméně jeho žádost není dosud formálně zpracována Radou. Důvodem je neuznání Kosova 5 členskými státy (Kypr, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Španělsko). Kosovo je tedy označováno jako „*potenciální kandidát*“.

Podpora Ministerstva průmyslu a obchodu

Podpora probíhá ve formě rozvojové spolupráce, proexportních mechanismů, G2G dohod, specializovaného webu a dalších aktivit.

- **Mezivládní smíšené komise**, kde se na úrovni resortů projednávají oblasti spolupráce a institucionální podpory.
- **Rozvojová pomoc** je využívána převážně prostřednictvím programu Aid for Trade. Slouží také jako nástroj pro předvstupní pomoc do EU.
- **PROPED a PROPEX** jsou nástroje podpory exportu. V jejich rámci se konají sektorově zaměřené mise, např. v oblasti vodohospodářství, energetiky, důlního průmyslu, ale i jiné.
- **Incomingové mise** se rozumí návštěva zástupců zahraničních institucí a/nebo významných či oborově perspektivních společností, zahraničních odborníků anebo odborných novinářů v České republice, která se odehrává například při příležitosti oborového veletrhu či jiné významné tuzemské prezentační akce (semináře, konference, workshopu atd.).
- Web Business klub Balkán.

Evropské finanční nástroje

Hlavním cílem je ekonomické přiblížení regionu k EU ještě před jejich samotným vstupem do EU, tedy metoda win-win.

- **Strategie Global Gateway je investiční strategií EU,** jejímž cílem je posílit propojení Evropy se světem prostřednictvím udržitelné, kvalitní a bezpečné infrastruktury. Nejde jen o jednotlivé projekty, ale o komplexní rámec pro strategické partnerství s třetími zeměmi.

- Cílem Evropské komise bylo mobilizovat 300 miliard EUR v období 2024-2027, tohoto cíle bylo dosaženo a nyní směřuje k dosažení 400 miliard EUR do roku 2027.

- Tyto finance slouží jako kombinovaný finanční mix, kde drtivou většinu tvoří finanční záruky, půjčky a kombinaci grantu a úvěru (tzv. blending).

Western Balkans Investment Framework

Pro západní Balkán je jeden z nejdůležitějších investičních mechanismů.

- **Western Balkans Investment Framework** přispívá ke strategii Global Gateway. Jedná se o globální investiční strategii Evropské unie.
- Cílem WBIF je podporovat socioekonomický rozvoj regionu, urychlit jeho přibližování k EU a mobilizovat veřejné i soukromé investice prostřednictvím kombinace grantů, úvěrů a technické asistence.
- WBIF podporuje projekty v šesti prioritních oblastech: udržitelná doprava, čistá energie, životní prostředí a klima, digitalizace, rozvoj soukromého sektoru, lidský kapitál.

Evropské finanční nástroje

Global Gateway jako investiční strategie Evropské unie.

Formy podpory:

1. Finanční záruky
Peníze slouží jako „bezpečnostní síť“ pro komerční banky a soukromé investory.

2. Půjčky
Poskytují evropské rozvojové banky (EIB nebo EBRD). Jedná se o výhodné úvěry s nízkým úrokem na dlouhou dobu splatností.

3. Blending
EU může poskytnout nevratný grant a zkombinuje ho s úvěrem od finanční instituce.

Western Balkans Investment Framework přispívá ke strategii Global Gateway. Jedná se o globální investiční strategii Evropské unie.

Cílem WBIF je podporovat socioekonomický rozvoj regionu, urychlit jeho přibližování k EU a mobilizovat veřejné i soukromé investice prostřednictvím kombinace grantů, úvěrů a technické asistence.

České firmy se mohou zapojit prostřednictvím tendrů zveřejněných na stránkách

https://www.wbif.eu/procurements

Sledovat portál instituce, která projekty financuje

https://ecepp.ebrd.com/

https://www.eib.org/en/about/procurement/index

Business klub Balkán

Webové stránky MPO zaměřené na příležitosti pro české firmy na západním Balkáně.

- Členství je zcela zdarma, stačí vyplnit registrační formulář.
- Měsíční newsletter na emailovou adresu.
- Naleznete zde informace o teritoriu, chystaných akcích a podnikatelských misích, aktualitách a tendrech.
- https://businessklubbalkan.cz/

EXPO 2027 v Bělehradě

Play for Humanity: Sport and Music for All
15. května – 15. srpna 2027

- Česká expozice se představí pod názvem „Objevujme hvězdy“.
- Brzy bude vyhlášena otevřená výzva, kam se mohou hlásit oborové organizace či krajské instituce, podnikatelům doporučujeme hlásit se právě jejich prostřednictvím.
- Více informací bude zveřejněno na webových stránkách CzechBusiness.

Ministerstvo
průmyslu a obchodu

Děkuji
za pozornost

Sandra Bárová

sandra.barova@mpo.gov.cz